Բառարան

Ճանկեր

ԲԱՌԱՐԱՆ[1]

Ադրաա—նախաճաշ
Ադաթ—սովորույթ, սովորութական օրենք
Ազըլ—մեծարանք, պատիվ
Այբքա—հրաժարական
Ալա մադաա—աստված օգնե, աստված ազատե
Ալադաընկել—ինքն իր շուրջը դառնալ, պտտվել
Ալենի—հայտնի, հայտնություն, բացահայտ
Ալը—հաղթություն
Ալիչ-վերիչ—առևտուր
Ալուն—վայրի պտուղ
Ալչախ—ստոր, վարնոց
Ախըր—վերջ, վախճան
Ակզականոֆ—սակավ կերակուրը վախվխելով ուտելը
Ակոլել—ավերվել
Աղեզ—բերան, գետափ, գետեզր
Աղու—թույն
Ամակ—երախտիք
Աման-չաման—ամանեղեն
Ամեկ—ամեն մեկը, յուրաքանչյուրը
Ամիրա—գլխավոր, տեր, հրամանատար
Ամր—հրաման, արտոնություն
Ամրվենք—ամուր, անառիկ սար, բերդ
Այլըղ—թոշակ
Այնի—ճիշտ որ, իսկը որ, իսկապես
Անաուն — անանվանելի, չանվանվող (աստծու մակդիրը)
Անասլուռ—տես՝ րեապուռ
Անրաքի—կանացի վերնազգեստ
Անրոց—թոնիր խառնելու փայտ
Անժուռ—անհամ, անորակ կերակուր
Անլոռի—աներես, շփացած
Աննսաբ—անհաշիվ, անթիվ
Անսպեռ—լիրբ, անզգամ
Անսվաղ—բան չկերած, իսպառ սոված
Անվերի—ամայի, անմարդաբնակ
Անֆբար—չդրվելիք, անասելի, անճառ
Աշխանա—խոհանոց
Աշնի—խոհարար
Աչիչ—աչքի, աչքերի (վըր իմ աչիչ՝ աչքիս վրա)
Ապոռ—ամոթ
Ապո—հայր, մեծ մասամբ՝ մեծ հայր, պապ
Աջառ—արջառ
Աջալա—շտապ, վռազ
Աջքատես—այլանդակ, այլակերպ
Աջքնալ—զարմանալ
Աջեբ—զարմանք
Աջլաջեբ—տես՝ աչքատես
Ասըռվել—արգելակի հանդիպել, արգելվել
Ասկար—զինվոր
Ասու—աստծու (ասու ջերեսեն ջընկուկ՝ աստծուց մերժված)
Ավլա-բավլա, ավլադ-բավլադ — զավակներ, սերունդ
Ավա կտոր, ավա անկաջ—ավազ կտոր,

[1] Սույն բառարանը ժամանակին պատրաստել է բանահավաք-բանասեր Սահակ Մովսիսյանը (Բենսե)։

ավազ ականջ (թշնամուն այնպես ջարդել, որ ամենամեծ կտորն ականջը մնա)
Ավանալ—հավատալ
Ատենաճաս—ժամանակին հասնող
Արգան—արգանդ
Արթըխ—այլևս, արդեն
Արթուրմա—խաղ (երբ մեկը կռանում է՝ մյուսները թռչում են վրայով)
Արունք—արյան գին, արյուն թափել
Արևպտոց—մայրամուտ, նաև՝ կողմն արևմտյան
Արտապարզ—մի արտի տարածություն
Արսըզ—աներես, պոռկերես
Ափլփել—մթության մեջ խարխափելով՝ դիմել ձեռքերի օգնության
Ափկել—երեխայի թաթերի վրա գնալը՝ չորեքթաթ
Ափնարոտիկ—արտերի արոտն արածել
Ափչալափի—չորեքթաթ
Աքլափուսա—ձեռքերը գետին զարկելով՝ գլխիվայր շրջվել
Աֆանդի—պարոն, տեր, աղա

Բաբայիգիթ—քաջազոր, ազդեցիկ մարդ
Բաբա—1. հայր, հայրիկ, 2. բացված հինգ մատներով մեկին նախատել, անարգել (բաբա չափել)
Բագըրգան—վաճառական
Բաբլել—ավերել, եղծել
Բաժ—հասակ
Բաժ ու բալեխ—բոյ-բուսաթ
Բալե—այո՛, անտարակույս
Բալուլ—բարուր
Բալքի, բալքիմսի—թերևս, գուցե
Բախալ—նպարավաճառ
Բանդ (եղնել)—կապվել, մնալ, արգելվել
Բաշլամիչ—ծայր տալ, սկսվել
Բառադա—1. ձրի, անվարձ, 2. անպետք, ավարա. 3. ափեղցփեղ
Բառքառ—վարսավիր, սափրիչ
Բար—պտուղ
Բարա—հավասար, չափ
Բարիշ—հաշտ, խաղաղ
Բարխանա—տուն ու տեղ, ունեցած-չունեցած
Բաֆլա—սպասում
Բըռեջ—գիսախռիվ, խառնիխուռն մազեր
Բզիլ—պահ, միջոց
Բեսայուռ—անամոթ, աներես
Բեբախտ—անբախտ
Բեզումանք—1. անհույս, 2. անհետ կորուստ
Բեդ—խոշոր, մեծ
Բեյաք—անօրինական, ադաթին հակառակ
Բեդովլար—վատնող, տուն՝ քանդող, փչացնող
Բեքար—առավել վատթար
Բելու—հայտնի, ականառու, նշանավոր
Բեճոզ—անհոգ, անդարդ, անցավ
Բիլա—նույնիսկ, անգամ
Բիլոռ—բյուրեղապակի, ոսպնյակ
Բլըլուկ—խարխուլ
Բլեմսի, բլքեմսի—1. գոնե, 2. թերևս
Բդինջք—վայրի քաղցրահամ պտուղ
Բնակսել—բնակություն հաստատել
Բշտել—սաստել, լռեցնել
Բոզ—սպիտակ, շեկ, գորշագույն
Բոկ—բուկ, կոկորդ, խռչափող
Բոյամա—շատ, բավական, բավարար
Բոջի—փոքր շուն, սկունդ
Բոռոշիկ—գորշագույն
Բուլ—բույլ, խումբ
Բուխտան—ամբաստանություն, զրպարտություն
Բումբարակ—1. շնորհալի, վայելուչ, 2. շնորհավորանք
Բուն և բթոբք—1. տուն, բնակարան, 2. որջ
Բունիկ—ուռենուց գործած սալա
Բուջ—կարճփող գուլպա
Բուռ—դաստակ, կոթ (խանջարի բուռ)
Բուռնուրի—քթախոտ
Բուրդուն—դայլիկոն
Բողոլ—անբան, անգործ
Բոռծ—արևկող, արեգդեմ
Բվալ—բուի պես կանչել
Բռդուճ—պատառ
Բրբխտալ—փայլել, պսպղալ
Բրինդար—վիրավոր
Բքնել—իրար խառնելով՝ ածել

Դարնլ—*կռանալ, մեկի վրա տարածված ձևով ընկնել՝ ծեծելու, խեղդելու համար*
Դազ—*արշին (չափ)*
Դախ (դա)—*ժամանակ, տվյալ ժամին*
Դաղաազել—*թաքուն գործող, խարդախ*
Դամի—*նավ*
Դամփոդ-դամփոս—*բռունցք*
Դայոն—*ժամանակին*
Դաշեղ—*փնտրել, որոնել*
Դառուր—*անհավատ*
Դզլուկ—*գզված, գզգզված*
Դըֆ—*սպառնանք, սաստում*
Դժմաս—*սրընթաց, արագընթաց*
Դիժրուկ—*գժված, խելահան եղած*
Դիլխեղդ—*գայլախեղդ գամփռ շուն*
Դինա (գինի)—*գիտե (էնի չըր գի՛նի՝ նա չգիտեր)*
Դիչու—*կիջեցնի, իջեցնում է, իջեցրեց*
Դիտնակ—*գիտուն, գիտնական*
Դիտնոց—*գիտնականների*
Դլգըլ (գլգիլ)—*կորեկազգի ստորին տեսակի հացաբույս*
Դլուլ-գլուլ—*գիլ-գիլ արցունք*
Դմուն—*որոտմունք, խուլ թնդյուն*
Դյա՛լո—*արդյոք*
Դյամ—*սանձ*
Դոզխուլախ—*հսկել, աչքից բաց չթողնել*
Դոխեզուկ—*բորոտ*
Դորի—*ծույլ, անբան*
Դոլուկ—*լճացած*
Դոլխել—*բորբոքվել*
Դողածուրիկ—*գողացած, գողացված*
Դոյա—*երբ, երբ թե*
Դոռ—*գերեզման, շիրիմ*
Դովրնղ—*ծանր շուրջպար*
Դոռա—*չափ (իմ դորա՝ իմ չափ, քու դորա՝ քու չափ, հավասար)*
Դոռծելի—*ածուխ*
Դուգում—*պղնձե սափոր*
Դուզ—*ընկույզ*
Դուլլա—*գնդակ (հրազենի)*
Դուլնալ—*բթանալ, նաև՝ խլանալ*
Դուման—*տարակույս, կասկած, բայց հայերենում չունենալու, չկայի իմաստով է գործածվում*
Դումրա—*հորդառատ, շատ զորեղ*
Դուն—*գույն*
Դուշ—*փայտյա աման, գարշելի դուշ՝ գարշելիության աման*
Դուազ—*երկաթե ծանր լախտ*
Դուբխուկ—*կուչ եկած, ծերացած*
Գուպել—*խլել, շորթել, քալանել*
Դուստկալ—*կուշտ ուտելուց հետո՝ ձգոտալ, զկռտալ*
Դրդավ—*վտանգ, փորձանք*

Դաբըտել—*վիճաբանել*
Դագմիշ—*դիպչել, հպել, ձեռք գարնել*
Դաղ—*արդարություն*
Դաղե—*տատ, տատիկ, մեծ մայր*
Դալալ—*մունետիկ*
Դախա—*վայրկյան, րոպե*
Դախասնալ—*նախանձել, խանդոտել*
Դահա—*դեռես*
Դաղմա—*խարան*
Դամ—*սարք ու կարգ*
Դան—*անդ, այնտեղ*
Դանգ—*հակ*
Դառարա—*վեճ, աղմուկ*
Դասրմալ—*թաշկինակ*
Դավաթ—*հյուրասիրություն, հրավերք*
Դավանի—*դորսին միջամտող, խառնող*
Դավի—*վեճ, կռիվ*
Դավր—*շրջան*
Դավրան—*աշխարհ*
Դավրիա—*շրջագայություն*
Դատ—*այդր, այդտեղ*
Դարբեդար (ըղնել)—*դռնեդուռ ընկնել, թափառական դառնալ*
Դարգա—*մեծ դուռ, դարբաս*
Դար ու դուզ—*բլուր ու հարթավայր*
Դարփ—*փորձանք, արհավիրք, աղետ*
Դել—*էգ շուն*
Դեն—*կողմ, դեպի*
Դեվա—*ուղտ*
Դըխ (թըխ), դեն—*կողմ, դեպի*
Դըռ—*դեռ, դեռես*
Դըռա—*քուրդ կամ թուրք կին*
Դրամ—*չափի ամենափոքր միավոր*
Դըրք—*հարված, զարկ*
Դըրնդա—*դռան ծղխնի*
Դիլ ու մայիլ—*դյութանք, հրապուրանք, սիրհարք*
Դին—*հավատ, հավատամք*

Դինգ—ձավարծեծ քար, որի մեջ անց է կացվում մի գերան (դնգի նետ) և լըծ-կտնով պտտեցնում՝ ձավար կամ կոր-կոտ ծեծելիս
Դինա—այն կողմ
Դիուց—կողմից
Դիոա—այս կողմ
Դխիրել—իրար վրա կուտակել
Դհա—ավելի, առավել
Դոլ—դհոլ
Դոլվար—1. հարստություն, նաև՝ պետու-թյուն, 2. տնային ոգի
Դոխտուր—բժիշկ
Դողուշող—դողերոցք, տենդ, ջերմախտ
Դոստ—բարեկամ, մտերիմ, սրտակից
Դոր—1. ուր (դո՞ր կէրթաս—ո՞ւր ես գը-նում), 2. հերթ (իմ դորն է—իմ հերթն է)
Դուա (էնել)—փառք տալ, օրհնել
Դուաճի—փառաբանող, օրհնող
Դուբալով—ձևով, կերպով
Դում—ցնդած, շշմած
Դուշնմիշ (էղնել)—գլխի ընկնել, կռահել
Դուրբին—հեռադիտակ
Դուրթմիշ (էնել)—հրել, բոթել, դրդել
Դրուֆ—նմանություն, նման, համանման

Եր—երբ
Երոր—երբ որ
Երեցփոխ—քահանային փոխարինող

Զարի—իսկապես, էսպես, արդեն իսկ, հենց
Զալըմ—անգութ, անխիղճ, անողորմ
Զայ ու զբուր—վատնում, փչացում
Զայլա (տանել)—ձանձրացնել, գլուխ ցավացնել
Զայլաֆուշա (էղնել)—ղարհուրել
Զան—ենթադրություն, կարծիք
Զանգին—հարուստ
Զավրիա—թուրքական ոստիկան
Զատ—կերակուր
Զարար—վնաս
Զարբադաստ—ուժեղ բազկով, կաշմբռուն մարդ
Զարմ—սերունդ

Զեր ու զամի—ստորերկրյա, ընդերկրյա (անցք)
Զրխ—զրահ
Զխտել—ուտել (անարգական)
Զլզլուն—կազմված է զլզլել բառից և ուն վերջածանցից. դողալ, սարսել, ցնցվել
Զնջիլ—շղթա
Զոլ—կաշու շերտ
Զոնկ-զոնկ—լայն քայլվածքի արագու-թյուն
Զորնդեղ—զորեղ, հզոր
Զուբարա — գյուղացիների հավաքական հունձ՝ հարևանին օգնելու համար
Զուռյաթ—սերունդ
Զպուն—նիհար, լղար
Զռըկել—համառելով տեղում մնալ
Զոլամա—հսկա, մեծ, անճոռնի
Զվզալ—զզվել
Զվռնել—պտտել, շրջել, շրջագայել, սա-վառնել

Էդի—այդ, էդ
Էլման—նորից, կրկին, դարձյալ, վերստին
Էլբեբար—ավելի վատթար
Էբում—որբ
Էղվընեկ—աղավնի
Էնի—այն, էն, նա
Էնոֆի—պատճառով, դրա համար
Է՛վալա—շնորհակալություն, գոհունակու-թյուն
Էրանեկ—երանի
Էրեմուկ—չբեր, ամուլ, ստերջ (կով, մա-տակ)
Էրկուճոզով—հղի (կին)
Էցկել—անցկացնել, տարածել, առաջը գցելով տանել

Ըդի—այդ, էդ
Ըխբիար—ծեր, ալևոր
Ընի—այն, էն, նա
Ըշտե—ահա, ահավասիկ, հենց
Ըռըկել—խռովել
Ըռճաթ—հանգիստ, խաղաղ
Ըռջա—խնդիրք, աղաչանք, պաղատանք

Տաբդիլ էլնել—*ծպտվել, հագուստը փոխել*
Տաբլտել—*թավալել*
Տազա—*նոր, թարմ*
Տալախ—*ապահարզան*
Տալել—*գցել, նետել*
Տախմին—*կարծիք, ենթադրություն*
Տադմիր—*պատրաստություն*
Տամ—*լրիվ. ամբողջ*
Տամամ—*ամբողջապես լրիվ, վերջ*
Տային—*հասանելիք բաժին*
Տանազուլ (էնել)—*հաճել, բարեհաճել*
Տամբի (էնել) — *պատվիրել, պատվիրանք տալ, ապսպրել*
Տաշախուստ — *պճնամոլ շարժումներով (մարդ)*
Տա՛ու—*բացագանչական բառ՝ հա՛յ-հա՛յ-ի իմաստով*
Տասիլդար—*հարկահավաք*
Տասիլաթ—*հարկահանություն*
Տասլիմ (էնել)—*հանձնել, տալ*
Տասավուր—*այլ հանգամանք, այլ կերպ*
Տավ—*բոլորովին, ամբողջապես*
Տավա—*տապակաման*
Տավլա—*ախոռ, գոմ*
Տավուր—*տեսակ, ձև, կերպ, ընթացք*
Տադարուկ—*պատրաստություն*
Տարիֆ (էնել)—*պատմել, բացատրել, հասկացնել*
Տարկ (էնել)—*ձեռք քաշել, հրաժարվել*
Տարֆ—*զավակ (ձիու)*
Տաֆիլան—*միայն թե*
Տաքրըրել—*կրկնել*
Տըսատ—*համբերություն*
Տերսուր—*փետուր*
Թել ու դերձան—*(փխբ.) նիհար, բարակ*
Թեռ—*երկբերան պարկ*
Թըղ—*թող (թը՛ղ էրթա—թող գնա)*
Թիմար (էնել)—*ձիուն քերիչով մաքրելը*
Թիքա—*պատառ, բրդուճ*
Թոմշուկ—*թառամած*
Թոսուն—*ջահել-ջիվան*
Թորամիշ (էղնել)—*ծնունդ առնել, սերել, առաջ գալ*
Թորբրալ—*ձյունի հատ-հատ դանդաղ իջնելը*
Թորկել—*թողնել*
Թոփ—*1. թնդանոթ, 2. կտորեղենի ծալվածք*
Թուաֆ—*տարօրինակ, զարմանալի (մարդ)*
Թումբլրափ—*շապիկ-վարտիքով, ոչ լրիվ հագնված*
Թունդիր—*թոնիր*
Թուջար—*վաճառական*
Թուրլու —*տեսակ. թուրլու-թուրլու—տեսակ-տեսակ*
Թոնոֆի—*թեթև, խայտալից պար*
Թրընդազ—*բառացի՝ նետաձիգ. գործածվում է իբր գեղատեսիլ, վայելուչ հասակ ունեցող երիտասարդ*
Թփռոշկնալ—*աճել, բացվել, փարթամանալ*
Թևխաղ—*պար, խաղապար*

Ժեխ—*տան հատակի աղբ*
Ժիր ու ժիրակ—*արագաշարժ, աշխույժ, թերևս ժիրակի (սնդիկ) նման շարժուն*
Ժգիլ—*զբաղում, պատմություններով ժամանց*
Ժղլել—*զրույցով զբաղվել*
Ժլշվել—*կոտրատվելով շարժվել*
Ժղոլ—*տե՛ս ժղիլ*
Ժուկ—*ժամանակ, ատեն*
Ժուռ (գալ)—*թափառել*
Ժուտ—*տհաս, խակ պտուղ*
Ժպռոտ—*կեղտոտ*
Ժրել—*կապը ձգել, նաև՝ աշխուժանալ*

Իդա—*այդ, էդ, այս, դա, սա*
Իդամլա—*այդպիսի, այսպիսի, այդպես, այսպես*
Իդարա—*ապրուստ-կապուստ*
Իզ—*հետք*
Իզին—*հրաման, թույլտվություն*
Իլայի—*մանավանդ, բայց միայն, այլ միայն, անպատճառ*
Իղբալ—*բախտ, հաջողություն (ցանկանալ)*
Ի՞մալ—*ինչպե՞ս, որպե՞ս*
Ինադ—*համառություն, կամակորություն*
Ինոր—*նրան, սրան*
Ինքար—*ուրացում*

Իշկէլ—նայել, աչք ածել, հսկել
Իշվածք—մարմնի որևէ ներքին գործարանի դիրքափոխում
Իրա (էնել)—կատարել, ի կատար ածել, գործադրել
Իսպաթ—հաստատումն, մեկի վրա մի բան հաստատելը
Իտա—տա (Թը՛ղ իտա—Թող տա)
Իրիկ—ամուսին (տղամարդ)
Իրիցել—այրել, վառել
Իրղատ—օրավարձով բանվոր՝ սարակ

Լալուճկել—լաց լինել, լացակումած լինել
Լակլակ—արագիլ
Լաղըմ—ստորերկրյա անցք
Լանգա—ոտքի հարված՝ ետևի կողմից
Լաշկար—զորագունդ, բանակ, զորք
Լա՛ռ—որդի, որդյակ, զավակս
Լապստրակ—նապաստակ
Լարան—ոլորված մազաթել
Լարել—մեկի ետևից ընկնել, փախցնել
Լարուկ—ձգված
Լափ (լըփ)—ձեռք, ռանկ, բուռ
Լեզվե (լցկել)—ծեծելով լռության դատապարտել
Լե—1. էլ (ես լե, դու լե—ես էլ, դու էլ). 2. այլ, սակայն, բայց (գացի ախպուր՝ լե (բայց, սակայն) ծառավ դառձա, էկաւ լե դու դինաս—բայց դու գիտես և այլն)։
Լեսան—հեսան, սրիչ
Լկել—տաքությունից փափկանալ, կակղել
Լկտվել—լրբանալ, սեռական իմաստով—շնանալ
Լոյիկ—փոքրիկ բոքոն, բաղրջիկ
Լոլոզ—բարակ-երկար հասակ
Լոխտա—պախուրց, կապ
Լպոկ—տե՛ս լպոկուկ
Լոռ—1. ժաժիկ, 2. կաղամբի դահացած և դեղնած թուփ. 3. տարիքն առած աղջիկ։ Բայական ձևն է՝ լոռնալ։
Լորտել—նետել, գցել, դեն շպրտել
Լպոկուկ—փետրահանված, պլոկված

Խազ—սազ
Խազաթ—փորձանք, պատահար, աղետ
Խազալ—վիթ, այծյամ
Խազանմիշ (էնել)—վատտակել
Խազարած—սազարած
Խազնա—գանձ, գանձատուն
Խազնադար—գանձապետ
Խաթ—ծալք, խավ
Խաթլ—սպանություն
Խալամ—գրիչ
Խալբ—խարդախ, նենգ, կեղծ
Խալթ—սխալ, մոլորանք, անթույլատրելի արարք
Խալիբ—կաղապար
Խալխան—կապարճ, նետերը պահելու տեղ
Խալո—քեռի
Խախանդ—հանդարտ, խաղաղ
Խաղֆ—խայտառակություն, ցուցանք
Խամիշ—եղեգն
Խա՛յ—զույգ, մի զույգ, թերևս
Խայթոն—ասվյա թել (ղայթան)
Խայիմ—ամուր, պինդ, դիմացկուն
Խային—դավաճան
Խայլոն—ծխամորճ
Խայմախամ—գավառապետ՝ Թուրքիայում
Խան—իջևան, օթևան, պանդոկ
Խանե—գոնե (խանե գեր—գոնե զար)
Խանչար—դաշույն
Խանչուխ—անառակ, պոռնիկ (կին)
Խաշուփառ—խեցգետին
Խառ—քառասմբակ ձիարշավ
Խառջ—հավասարավալել, սաղական
Խասավար—հողս, ցավ
Խաստու—դիտմամբ
Խաս ու խուսուրաթով—հատուկ կարողությամբ
Խավա—սուրճ
Խավլ—պայման, համաձայնություն
Խարախոլ—պահակ
Խարբուզ—Թամբի ցցված առաջամասը
Խարզան—խտրազան
Խարիբ—օտարական, պանդուխտ, նժդեհ
Խարխիզա—խարկած դմակի կտորներ
Խարջլըխ—ծախք
Խարչըկաթ—Թոնրի վրա դրվող երկաթ, ամանները վրան պահելու համար
Խափամա—մսե կերակուր

Խաֆաս—վանդակ
Խաֆլել—ռնել
Խպար—այսչափ, այնչափ, թիվ, համրանք
Խղեր—տե՛ս խղար
Խեյթել—խայթել
Խեռ—ժամանակ, տևողություն
Խելք—տե՛ս խել
Խեխենալ—խլանալ
Խեչ—մոտ, կողքին, կշտին
Խզմաթ—ծառայություն
Խզմաթքար—ծառա, սպասավոր
Խըլղի—ուրիշի, օտարի
Խըռչ—չոր ցախ
Խժալ—ճչալ, կանչել
Խիալ—կարծիք, ենթադրություն
Խիդր—կշռաչափ՝ Թուրքիայում
Խիյամաթ—սուրտ, սառնամանիք
Խիյտմրուն—հոմանիշ՝ «չհանդամը» արտահայտության
Խիսլիսեկ—երևակայական ոգի, որի գըլխարկը (քոլոզ) կրելով՝ իբր մարդն անտեսանելի է դառնում
Խիրա—ջանք, աշխատանք
Խլավ—գեր, գիրուկ
Խլըխ—արտաքին կերպարանք, կերպարանափոխություն
Խլըշնի—սրագործ, թուր շինող
Խլսել—վերջանալ, սպառվել, ավարտել
Խլվլալ—շարժվել
Խյամել—տանձ, խնձոր և նման բաներ ատամներով մանրել-ուտել
Խնդութ—ռնգախոս, քթի մեջ խոսող
Խոլայի—հեշտ, դյուրին
Խոլ—կարճ (հասակ, պոչ)
Խոխ—մարդկային գանգ
Խոճախ—հյուր
Խոշ ու բեշ—անուշ, սրտալի զրույց
Խորթ ու մորու—անհարազատ որդի և խորթ մայր
Խոռոդա—դաժնացած, մաշված, անպետքացած անասուն, նաև մարդ, կին
Խոստ—խոստում, ուխտ
Խորբան—ղուրբան, մատաղ (լինեմ)
Խորդ—ջահել, երիտասարդ
Խորունդ—խորունկ, խոր
Խորվել—խորովել
Խուբլա—մուսուլմանների աղոթարան
Խուդում—ուժ, կորով
Խուրքի—սնդուկ
Խուզըլ—երանի (խուզըլ գեր—Երանի գար)
Խուլասա—ի վերջո, վերջապես, միով բանիվ
Խուխ—խորխ
Խումաչ—մետաքս
Խունց—վարագույրով անջատված անկյուն, թախտ
Խուշկի—տավարի չոր աղբ
Խուտմիշ (էնել)—սարքի գցել, սկսել
Խուտնազ—գոռոզ, ամբարտավան
Խուռուշ (ղուռուշ)—թուրքական դրամ
Խուրբաթ—օտարություն
Խուփ (ձեռք)—կծծի, ժլատ մարդ
Խպել—ըստ ամենայնի լավ հագնվել
Խռալ—խռմփալ
Խռըֆուկ—կուչ եկած, քայքայված, շատ ծերացած
Խռըլակ—խռչափող
Խռիկ—ձկան շնչառական գործարանը
Խռպա—ավերակ
Խռպոզ—քայքայված, հալից ընկած մարդ
Խռպուկ—քայքայված, հալից ընկած, ավերված
Խռռավ—խրտնեց
Խսա—խոսք, զրույց
Խսմար—վիճակված բախտ
Խսմի—առհասարակ, ընդհանրապես
Խստու—տես՝ խաստու
Խսրչուռք—խոսք, զրույց, խորհրդակցություն
Խտել—մեկին ձեռքով կամ արմունկով թեթև կպչել, բզել
Խրխա—կանացի վերնազգեստ

Ծործ—կավե փեթակի վարի կողմը բացված անցք
Ծորձկալ—ծործը փակող քրջե փաթաթոց
Ծռպել—դուռը կիսով չափ բացել
Ծռուկ—սիրահարված
Ծվռնել—ծվեն-ծվեն պատառել

Կածկած—կասկած
Կարմրձոել—կարմրել

39—271

Կեմ—*խոտե չուլ՝ խուրձը կապելու համար*
Կեր—*կար (տղե մե կեր—մի տղա կար, կեր-չկեր—կար-չկար...)*
Կընդնլնա—*կընտելանա, ընտելանում է*
Կըրծ—*կաշառք*
Կըղա—*բաժակ*
Կըռն—*միջուկ*
Կիրիրա—*կրիա*
Կլնաել—*առանց ծամելու կուլ տալ*
Կլս՛ւ—*կուլ տուր*
Կլուց—*կուլ տվեց*
Կծկիծ—*կսկիծ*
Կկլուկ աչք—*ակնագունդը դուրս ցցված աչք*
Կնդել—*ածիլել, խուզել*
Կողել—*թխել*
Կոխռնել—*կոխոտել, տրորել*
Կոդել— *թխել*
Կոդպեզ—*կողպեք*
Կոմիսեր—*ոստիկանապետ Թուրքիայում*
Կոնդուսա—*կանացի կոշիկ*
Կոտիկ—*կովե փոքր կերակրաման*
Կոտկիրիրա—*կրիա*
Կուլըն—*հողի կամ խոտի կույտ*
Կուլտ—*խում, խմել*
Կունդո—*բու*
Կունտ—*ճաղատ, հերաթափ*
Կունք—*կարճ քուն, նինջ*
Կուտ—*թոնրի կողից ընկած հաց*
Կուտոց—*հողի, խոտի և այլն կույտ*
Կուր—*կույր*
Կովըռան—*կովարար*
Կրկրալ—*ծիծաղել*
Կցվոնք—*խաշմերուկ*

Հալավ—*հագուստ, շոր*
Հալբար—*իհարկե, անշուշտ, դուցե*
Հալբուքի—*մինչդեռ, այնինչ*
Հալվոր—*ալևոր, ծերունի*
Հախ—*ճշմարտություն, իրավունք*
Հաղ—*անգամ (մեկ հաղ—մեկ անգամ)*
Հաղուն—*այդ ժամանակ, այդ պահին, այդ անգամ*
Համ—*թե (հա՛մ ես—թե ես, հա՛մ դու—թե դու)*
Համավոր—*համակրելի, դուրալի, խոնարհ (հարս)*
Համդար—*հավասարաչափ, հավասարարժեք*
Հանգ—*շունչ, դադար*
Հանգակառ—*շնչասպառ*
Հանսլտիլ—*հանդիպել*
Հառզ—*ավազան*
Հապեմ(ս)—*ապա, ըստ այնմ*
Հապս—*բանտ, արգելարան*
Հասրաբամաճ—*կարոտամահ*
Հավա—*օդ, ոլորտ*
Հավար—*օգնություն, տագնապի կանչ*
Հավնա—*կախումն ունենալ, խնդիրքով դիմել*
Հարի—*մինչև, մինչ (Հարի հարսն էկավ հավար, հավ կերավ զձավար։ Առած)*
Հարիր—*հարյուր*
Հարիֆ—*հիմար, անգետ (անարգական)*
Հառոն-խառոն—*հարստություն։ Հավանաբար ակնարկվում է արաբ ամիրապետ Հարուն Ալ-Ռաշիդի հարստությունը*
Հասնխուր—*հարսանեկան հյուր*
Հաքիմ—*դատավոր*
Հեռս—*բարկություն, ցասում*
Հեռստ—*բարկացկոտ*
Հեվետ—*վրեժ*
Հեվոր—*հևալով, շնչակտուր գալ*
Հերք(է)—*հերիք է*
Հերվենա—*միամյա, հերվա հորթ*
Հեքիմ—*բժիշկ*
Հըղ—*հետ (գացի հըղ պապուս—գնացի հորս հետ)*
Հըդ·եռին—*անմիջապես (գալ ի գնալ)*
Հընդըռ—*հակառակ, ներհակ*
Հըններվարել—*հանճարով օժտվել, դառնալ հանճար*
Հըռփալ—*կատաղորեն առաջ ձգվել, հարձակվել*
Հըրռր—*արոր*
Հժմարքար—*արմանք-զարմանք*
Հլնլուկ—*ֆիզիկապես քայքայված*
Հլնդել—*հրել, հրմշտել, բոթել*
Հլսել—*տրորել, փափկացնել, շաղել*
Հմա—*1. անմիջապես. 2. արարական ամմա՝ բայց, սակայն բառի նմանությամբ*
Հմլա—*այսպես, այդպես, այսպիսի. այդպիսի, այնպիսի*

Հոգեվրել—*ուժը տեղ բերել, վերականգնել, կենդանանալ*
Հորեկալ—*հորիքին լծվելու ունակ*
Հումուլում—*հում-հում*
Հուշտ (Լինել)—*խրտնել*
Հունեցած—*ափից ելած (մարդ), կատաղած (եզ, գոմեշ), խիստ հասունացած՝ հունթի (արտ)*
Հուջում—*հարձակում, գրոհ*
Հուսուս—*հյուսիս*
Հուրմ—*թելադրանք, պարտադրություն, ստիպմունք*
Հուրմայի—*դավառապետի նստավայր՝ Թուրքիայում*

Ձևլոտել—*մի բան ճեղքել, բղիկ, բղիկ անել*
Ձիրխաց—*ձիթահան գործարան*
Ձձում—*խնոցի*

Ղաչաղ—*1. փախստական, 2. ավազակ*

Ճան—*վեզ*
Ճարտումար—*ջրում ողորկ դարձած քար*
Ճետ—*աքլոր, աքաղաղ*
Ճերերալ—*քրթմնջելու, տրտնջալու նման ձայն հանել*
Ճրժուկ—*Շիրի փաղաքշական ձևը*
Ճիժ—*երեխա, մանկիկ*
Ճիլ—*խոտազգիներին պատկանող բույս՝ կնյուն*
Ճլլիմոն—*նիհար, վտիտ մարդ*
Ճիտկնալ—*աքլորանալ*
Ճլրել—*ձորալով կաթեցնել*
Ճլմել—*ճմլել*
Ճրնկ—*ոտքի, ձեռքի վայրկյանական կոտրվելը*
Ճլսան—*գյուղական տների կրունկը՝ ծըխնին*
Ճղոր—*օրորոց, նաև՝ ճոճ*
Ճճգոճ—*դժգոհ*
Ճմլտկալ—*մարմինը կոտրատել, ծմլտկալ*
Ճնճուլ—*կենսական ուժ, հյութ*
Ճոկան—*գավազան, ցուպ, ձեռնափայտ*
Ճոշալ—*բամբասել, զրպարտել*
Ճոպան—*կանեփե հաստ թոկ, պարան*
Ճուկ—*վերջի մի երեսը՝ կանգնած*
Ճուղ—*1. ծառի ճյուղ, 2. ուխարի ...*
Ճռալ—*ճռճռալ, ճռնչալ*
Ճռիկ—*մշտահոս (աղբյուր)*
Ճռռուն—*ձայն, ձպտուն*
Ճվալ—*ճվճվալ*
Ճվեր—*սրունքներից վեր՝ ոտների մասերը՝ ազդրեր*
Ճվտել—*մեջտեղից ճեղքել*

Մա—*մայր, մայրիկ*
Մաղա—*աղանդեր*
Մար—*զարմանք*
Մարւար—*ամանեղենի մի տեսակ*
Մալ—*ապրանք, ստացվածք, ինչք*
Մալուլ—*տխուր, տրտում*
Մախսում—*անմեղ երեխա*
Մախսուս—*դիտմամբ, հատուկ, հատկացված*
Մահքամա—*դատարան*
Մաղկատ—*մղկտանք, դառն լաց*
Մամ—*մայր*
Մամո—*մայր, մայրիկ (փաղաքշական)*
Մամուռ—*թուրքական պաշտոնյա*
Մայամ—*անպատճառ, անպայման*
Մայդան—*հրապարակ*
Մայիլ (մնալ)—*հմայվել, գյութվել, դերվել*
Մայիֆ—*կույր, աչազուրկ*
Մայրում—*զուրկ, զրկված, չվարձատրված*
Մանա—*իմաստ, նշանակություն*
Մանա (մրճանա)—*պատրվակ, առիթ*
Մանած—*ոլորված՝ մանված թել*
Մանզզըն—*մանգաղ*
Մանզիլ—*տարածություն*
Մաջլիս—*ժողով, դիվան, խորհուրդ*
Մառախ—*տանջալի մտածմունք, վշտալի խոհ*
Մառքալ—*վահան*
Մասալ—*զրույց, պատմություն*
Մասրա—*ջուլհակի եղեգնը, որին փաթաթում են թելը և հագցնում մագոցի մեջ*
Մարամ—*նպատակ*
Մարղակ—*գերան*
Մարե—*մայր*
Մեզ—*մտածմունք, խոհ*

Մել—աչառու պաշտպանություն, խոտորում, հսկել, ծռել
Մել ու մուռայի—կողմնապաշտություն
Մեծոռեք—մեծերը՝ իմաստունները
Մեյա—անտառ
Մեզել—մտածել
Մեռել—մարել, հանգցնել (կրակը, մոմը)
Մըտ—մոտ (գնաց մըտ ռեսի—գնաց ռեսի մոտ)
Մբալա—խորհրդածություն
Մժուկ—մժեղ
Մլայիմ—մեղմ, թույլ
Մկա—հիմա, այժմ, այս ժամին
Մկլավուռ—մեկել օրվա, անցյալ օրվա
Մնոռ—կնիք
Մդլել—մակաղել
Մնի—նման է (մնի աղվես—աղվեսի է նման)
Մողողիկ—1. մողես, 2. արագաշարժ
Մոնր—վարդապետի փոքրավորը, տիրացու
Մոռմռալ—մորմոքելով լալ, կսկծալ
Մուդար—ժամանակ, ատեն
Մուրասարիֆ—գավառների պետ՝ Թուրքիայում
Մուրաֆիչ—դատական քննիչ
Մուժդա—ավետիք, բարի լուր
Մուլք—ստացվածք, կալվածք
Մոփիար—հոգածու, հսկող, պահպանող
Մուլառա—քարայր
Մունար—բարիք, երախտիք, մեկին ո՛չ երախտապարտ լինել
Մուշտուկ—գործիք, որով կաշին տրորում, հարթում են
Մուստալ—անմաքուր, կեղտոտ
Մուռազ—փափագ, տենչ, բաղձանք
Մուռայի—կեղծավորություն
Մուքուռ—խոստովանություն
Մուֆթի—թուրքական պաշտոնյա
Մռալ—հլու հնազանդ մնալ, լսել
Մըզնել—մթնել, տրամադրությունը գցել
Մռուր—շրթունք, պռկունք
Մռեմ—մրջյուն
Մափել—ծանր, խորունկ քնել
Մքուկ—ջուլհակի մաքոք, կկոց

Յա—կամ (յա՛ ես, յա՛ դու—կամ ես, կամ դու)
Յաղլիշ—սխալ, սխալանք
Յամա՞ն—ո՜հ, վա՜յ
Յան—կամ (յա՛ն ես, յա՛ն դու—կամ ես կամ դու)
Յակռա—ատամ
Յանատակ—անտակ անդունդ
Յանզան—ուշ, անագան.
Յանդուդ—անդունդ
Յանդոիլ—գնալ, անդառնալի անհետանալ
Յանրետակ—թևատակ
Յանկսկծի—հանկարծակի
Յաշ—տարիք, հասակ
Յառալու—վիրավոր
Յառադ—առնանդամ
Յապով—համար (է՛ն յապով—նրա համար)
Յառնել—հարություն առնել, կենդանանալ
Յելման—վարարած, հորդ
Յեշխ—սեր, սիրո զգացմունք
Յեռ—այր, քարայր
Յըմեն—ամենքը, բոլորը
Յըմենքսի—ամենքս, բոլորս
Յըմնու—ամենքի, բոլորի
Յընդու—անցկացնի, անցկացրո՛ւ
Յիշինալ—համարձակվել, իշխել
Յընրել—մի բան թոցնել, գողանալ
Յոդա—այստեղ
Յոդի—այդտեղ
Յոնի—այնտեղ
Յոռբլախ (նաև՝ օռբլախ)—մեջտեղը
Յոռպուշ—հետույքի փափուկ մասերը
Յոռի՞ն—ինչո՞ւ, է՞ր, ընդե՞ր
Յոցխա—այստեղից
Յոցկի—այդտեղից
Յոնցկի—այնտեղից
Յուխու—երբեք, բնավ, բոլորովին
Յուշապ—վիշապ
Յուշիկ—կամաց, հանգիստ, դանդաղ
Յուստ—որտեղից
Յուստեն—որտեղից, ումից
Չօյք—օդի վերին շերտերը՝ մթնոլորտ

Նա—ոչ (նա՛ ես, նա՛ դու—ոչ ես, ոչ դու)

Նաբադիր—*անտես, աննկատելի (անհայտանալ)*
Նագեհան—*հանկարծակի*
Նազ ու տուզ—*նազանք, քնքշանք*
Նալ—*պայտ*
Նալըթել—*անարգել, նախատել, թքել, մրել*
Նահախ—*անիրավացի, անարդար*
Նամազ—*իսլամական աղոթք*
Նամար—*բարիք*
Նամախուլ—*չմտածված, չկշռված խոսք, արարք*
Նամարդ—*տմարդի*
Նաբզ—*զարկերակ*
Նանե—*մայր, նանի (ասվում է նաև տատին)*
Նարդիվան—*աստիճան, սանդուղք*
Նեճիր—*որս*
Նեճիրվան—*որսորդ*
Նետ—*1. նետ, 2. ձավարածեծ դնգի մեջ անցկացված գերան կամ ձող*
Նետվանեղ—*նետաղեղ*
Նիգար—*տրամադրություն, դեմքի մռայլում*
Նոֆր—*լուցկի*
Նիգարավեր—*անտրամադիր, մռայլ*
Նշներ—*նշաններ*
Նուխսա—*կախարդական գիր, թուղթ, հմայիլ*

Շալակտար—*բեռնակիր*
Շահսպտող—*ղեկավարող, կառավարել փորձող*
Շահոդ—*պահող, պահպանող*
Շայիշ (տանել)—*կռահել, գլխի ընկնել*
Շաշխուն—*շշմած, մոլորված*
Շարազա—*աչքաբաց, ճարպիկ, խելոք*
Շարբաթ—*օշարակ*
Շարիաթ—*իսլամական օրենք*
Շարմղել—*ալյուր և այլն բարակ մաղել*
Շարփազա—*շվարում, շվարած մնալ*
Շաֆխ—*լույս, շողք, փայլ*
Շեխ—*շեյխ, մահմեդական կրոնավոր*
Շեն ու բեն (տուն)—*շեն և լայնարձակ, հյուրընկալ*
Շենք—*երկու ոտքերի քայլքը կամ միջոցը, քայլ*
Շըք—*կասկած, ենթադրություն*
Շիշկռել—*շփոթվել, մոլորվել*
Շլշլալ—*կրակի դանդաղ ու բարակ վառվելը*
Շնոխկլել—*շնորհակալ լինել*
Շորա—*տիֆ*
Շողտուն—*ջրաղացի տակի մասը*
Շուրվա—*ձավարով ջրալի, հաճախ անյուղ կերակուր*
Շուքր—*փառք, փառաբանում*

Ոն—*ով (էնի ո՞ն է—այն ո՞վ է, ո՞ն էկավ—ո՞վ եկավ)*
Ուզնկան—*հարս ուզելու գնացող խնդրակ*
Ուզուն—*երկար*
Ուսուլ—*խոհեմություն, վարվելու եղանակին տիրապետող մարդ*
Ուր—*իր, յուր (ուր տղեն—իր տղան, ուր տուն—իր տունը)*
Ուրին—*իրեն*
Ուրին-ուրին—*ինքնիրեն*
Ույմիշ—*հարմար, վայել, սազական*
Ուրմիշ—*տե՛ս ույմիշ*
Ուրտիլ—*պատահել, հանդիպել*
Ուռուտուբ—*ճիչ, աղաղակ, խառնաձայն աղմուկ*

Չադր—*վրան*
Չալիկ—*ջրդեղված (երկաթ)*
Չախու—*դանակ*
Չամլաքին—*ծառի մի տեսակ*
Չանա—*ծնոտ, ընչացք*
Չարա—*ճար, միջոց, հնար*
Չարխածուռիկ—*չարխով սարքած, ճախարակված*
Չարուխ—*տրեխ*
Չափալեղ—*ապտակ*
Չափուկ—*փոքր կողով*
Չաիռնել—*շրջապատել, շուրջկալել*
Չաքչաք—*երկարաոտն մարդ*
Չբուխ—*ճիպոտ, վարոց*
Չնշիդ—*տեսք, տեսակ*
Չմբուլ—*պախուրց, կապ, սանձ*

Չմշրաղ—նռնաքար
Չմֆի—որովհետև
Չոքփորել—փորկապ ընկնել
Չոֆ—ծունկ, սրունք
Չոմղրեժ—Երկարասրունք մարդ
Չառի—մինչև (Չուրի Շուշան դարդարված՝ պատարագ արձըկված։ Առած)
Չուֆրա—աքացի, կից
Չվի—սեպ
Չքնել—մտցնել

Պալ—ժայռ, ապառաժ
Պալտվել—պառավել, թաքնվել
Պալավոցր—պահմտոցի՝ մանկական խաղ
Պառրերել — զարմանալուց բերանբաց լինել
Պապ—հայր
Պապե—հավանորեն հոր հայրը, պապը
Պառեկ—կոնակ, մեջք
Պապում—ակնապիշ նայվածք
Պատել—ընկնել
Պարկնել—ծնել (կնոջ մասին)
Պըռչ-պըռչ (պազել)—շուրթերի ձայնով համբուրել
Պիտվական—պատվական
Պլենոտ—խլնքոտ
Պշլել—ակնապիշ նայել, սևեռվել
Պոժառ—պայծառ
Պողլատ—պողպատ
Պոսյունակ—ծոծրակ
Պռժիգ—չեկ, շիկամազ
Պորգել—ուռչել, մեծանալ (փորը)
Պուղի—տուրք բերքով՝ ցորեն, գարի, պանիր, յուղ, որ տալիս էին վանքերին
Պուղուց—մատների ծայրերի փափուկ միսը՝ պտեղն
Պրակ—պուրակ

Ջաղոսֆար—կախարդ, վհուկ
Ջալար—տեսք, կերպարանք
Ջալազ—դահիճ
Ջաղամար—ժողովուրդ, ամբոխ
Ջայդա—ճանապարհ, պողոտա, փողոց
Ջարրա—ճախարակ
Ջան—կյանք, հոգի
Ջանավար—գազան
Ջանդակ—դիակ
Ջահղամ—դժոխք
Ջա՛նըմ—հոգի՛ս, ջանի՛կս
Ջայնամ—տե՛ս ջանդամ
Ջանաթ—դրախտ
Ջաշմիշ (էլնել)—հորդել, վարարել (գետ. առու և այլն)
Ջաժիմ—Նուրբ, գույնզգույն կարպետ
Ջասարաթ—համարձակություն
Ջավահիր—գոհար
Ջարի—սպասուհի, աղախին
Ջեվրկ—Երկվորյակ
Ջրիել—ջահել, Երիտասարդ
Ջիգար—թոք
Ջմրիկ—տե՛ս ջրհել
Ջոջուր—մեծ, հասակ առած ժամանակ. ժամանակին
Ջուաբ—պատասխան
Ջուլ—անկողին
Ջուլլակ—ջուլհակ, տնայնագործ
Ջուն—տե՛ս ջանավար
Ջոպել—տե՛ս գոփել

Ռազի—գոհ
Ռադի—օդի
Ռաստ (գալ)—հանդիպել, պատահել

Սաբաբ—պատճառ
Սաբախտան—առավոտյան
Սադաղա—ողորմություն, միաժամանակ ի սեր, հանուն
Սաղաֆ—սաղափ, դաղտակուր
Սազբանդ—սազ նվագող
Սալբի—լուր, տեղեկություն
Սական—բաժակ
Սակո—վերարկու
Սաղ-սելիմ—ողջ-առողջ
Սանդուխֆար—գանձապետ, գանձապահ
Սանջու—խեթ, փորի ցավ
Սա՛նք—տեսնենք (տուր սա՛նք—տուր տեսնենք)
Սավդա—սեր, սիրահարություն
Սատանեստան—սատանաներ, սատանաների
Սարակ—օրավարձով բանվոր

Սարրաստ—համարձակ, ինքն իրեն իշխող, ազատ
Սարեկ—1. անասունի փորի կաշուց պատրաստած մածնի ամանի բերանակապիչ. 2. սարյակ
Սարխոշ—հարբած
Սարմխա—դրամագլուխ, փայարաժին
Սարսռել—ցամաքել, չորանալ սկսել
Սարփ—ցասկոտ, բարկացկոտ
Սարֆրազ—ազատ, անկախ, մեկից չվախեցող
Սաքի—ասենք թե, ենթադրենք
Սեզկոքել—կռահելով օգտագործել
Սեկ—կոկած բարակ կաշի
Սեր (սեյր)—պտույտ, դիտում, հանդիսատես (լինել)
Սերբազ—կախարդ, գյութող, հմայող
Սըր—սուրբ (սըր Կարապետ—սուրբ Կարապետ, սըր Հովաննես—սուրբ Հովհաննես)
Սըհաթ—ժամ, ժամացույց
Սըռա—շարք, հերթ
Սըտար—բնակարան, գլուխ պահելու տեղ
Սըրըվորել—տեղավորվել
Սիլախտար—զինակիր, զորահրամանատար
Սինոռ—արտերն իրարից բաժանող երիզ, սահմանագիծ
Սիփտակ—սպիտակ
Սլիկ—ճարպիկ, աչքաբաց
Սլմվել—ինքնագլուխ մի տեղ խցկվել
Սկել—սուզվել (ջրում)
Սղկել—մանրել
Սնգռալ—հեկեկալով լալ
Սոխաչ—փողոց
Սոռա—վերջ
Սունչ—շունչ, հեք. նաև՝ հոգի, անձ, (քա՞նի սունչ էք—քա՞նի շնչից եք բաղկացած)
Սուչ—հանցանք
Սուրզուն—աքսոր
Սուֆրա—1. ճաշասեղան, 2. դարաղած մորթ, որ փռում են սեղանի տակ հաց թխելիս
Սուֆ (էնել)—վիճելի կողմերը հաշտեցնել

Սպլոր—հերաթափ, մազերը թափած
Սրախ—սրահ
Սրմբիկ—սրածայր լեռ

Վալի—Նահանգապետ Թուրքիայում
Վախր—վիճակ, դրություն, կեցություն
Վախտ—ժամանակ
Վասվասա—խոսք տանող-բերող, խաբարբզիկ, լայն առումով՝ մատնիչ
Վարամ—թոքախտ
Վերկի—հարկ, տուրք
Վերռ—վայրի, վայրենի (կենդանի, մարդ)
Վըր—վրա (վըր սեղնին—սեղանի վրա, վըր մըզի—մեզ վրա, վըր ձըզի—ձեզ վրա և այլն)
Վժալ—աղմկելով ձայն հանել
Վի—վեր (ծառնուվի—ծառն ի վեր, պատնուվի—պատն ի վեր և այլն)
Վիռա—շարունակ, անընդհատ խոսք, խոսակցություն
Վիր—ում (էդի վի՞ր տղեն է—դա ո՞ւմ տղան է)
Վլվլուն—շատախոսություն
Վկեք—վկաները
Վոլա (վալլա, վալլահի)—այո՛ (ասված վկա) այդպես է, ճիշտ է, հավատացի՛ր, կամ հակառակը. հաստատման կամ ժխտման եղանակ
Վրվրալ—ցրտից դողալ

Տալը—տատիկ
Տաժի—բարակ, քերծե, որսի շուն
Տալդա—պատսպարվայր, թաքնվելու տեղ
Տալդարան—խոշոր, հսկա, վիթխարի
Տախտ—տան հողե հատակ
Տալլա—ալիք
Տաշածուրիկ—տաշած, սրբատաշ
Տառալ—ծույլ, անբան, գործ չսիրող
Տատնել—ղլվել, գանել
Տարաժարանք—տաժանք, տաժանելի վիճակ, դժնի աշխատանք
Տեղբըտեղ—տեղնուտեղ
Տզկել—թրջել
Տիլ—ցեխ, տիղմ
Տիտ—հանկարծակի երևալը, ցցվելը

Տլըմս—հմայություն, բժժանք, հուռութք
Տլվել—խրվել
Տկլոզ—մերկ
Տմաֆար—ժլատ, չկամ, քարսիրտ
Տնտես—վանքում ծառայող տղամարդ կամ կին
Տուզախ—թակարդ
Տոնիկ (տալ)—տրտինք, խայտալ, թըռչկոտել
Տոնոց—տուն՝ հեգնական իմաստով
Տրխըզ—կոտած

Ցին—անասունների փորում դեռ չմարսված կեր
Ցլալ—սահել
Ցմֆել—ահից ձայնը կտրել, տեղում ցամաքել
Ցոտել—ցնկնել, ծնել, ձագ բերել
Ցվիֆ—գյուղական տան մուտքը ծածկող քիչ դուրս ընկած մասը
Ցփնել—շաղ տալ, ցրել (սերմ)

Փաթ—շրշան, պտույտ
Փամփել—ձեռքով մեկի գլխին զարկել
Փայ—մաս, բաժին
Փայլըվան—հերոս, քաջ, դյուցազն
Փայտա (էղնել)—լույս ընկնել, երևան գալ
Փանաֆի—անպետք, դատարկ մարդ
Փանջարա—պատուհան, լուսամուտ
Փառանի—կատաղի գայլերի ոհմակ
Փարա—փող, դրամ
Փարալու—հաշտված
Փարդա—վարագույր
Փարիշան—թշվառ, խեղճ, դրկված
Փարշա—կտոր, մաս
Փել—1. ժամանակ, միջոց, 2. պողերը դեպի ետ երկարած եղ, գոմեշ
Փեշֆեշ—նվեր, ընծա, պարգև
Փեջ—ուս
Փետատ—բրիչ, քլունգ
Փիլփլալ—փայլփլել
Փիտնալ—փայտանալ, մեռնել, սատկել
Փիցավ—սատկեց
Փլել—փուլ գալ

Փշամզիլ—քստմնել, մաղերը վախից բիզ-բիզ կանգնել
Փշտոնֆ—փշտով, ատրճանակ
Փոլիս—թուրքական ոստիկան
Փոխան—փոխարեն
Փոզպստ—օձիք
Փողրակ—խողովակ
Փոստ—ոչխարի մորթի
Փոր-փոշման—զղջացած, ստրջացած
Փուլ—թումբ
Փուսուլա—տոմսակ, գրություն
Փուֆ—զայրույթ, հերս
Փըթթիլ—կտրատվել, բզիկ-բզիկ լինել (հանդերձի)
Փոխոտել—կատաղել, ծայր աստիճանի բարկանալ
Փստալ—պլստալ, սահել, սայթաքել
Փրտկել—փորփրել
Փրուզա—գաղտնիք

Քալ—խակ, չհաս
Քալա—գլուխ, դանգ
Քալաֆ—լաստ, նավակ
Քամբախ—ավեր, ավերակ
Քանայի—քեն, ատելություն, ոխ
Քարման—իլիկ
Քարպին—աղյուս
Քարջին—վայրի ամուր տանձ
Քարֆազ—անզղ (թռչուն)
Քաֆր—1. անհավատ, 2. անգութ, 3. թշնամի
Քերին—1. խլամության մեջ մարդ և կնոջ բաժանման օժիտ, 2. պսակ, պսակադրություն
Քելֆ—քայլք, ընթացք, քայլվածք
Քեպլել—սայթաքել
Քեֆիաթ—տրամադրության բացահայտում
Քը՛ոթ—մեկից մեկ (կարել)
Քըռչ—քուրջ, ձորձ, ցնցոտի
Քըրպ—դարդ ու ցավ, վշտալի մտածմունք
Քըրպոտել—1. վշտոտել 2. կրքոտվել
Քիսրֆ—քսակ
Քիսնալ—դիպչել, հպել
Քիրվա—ծանոթ. բարեկամ

Քլքլալ—խիստ կերպով եռալ
Քխկալ—հազալ
Քմլել—լցվելով հաստնանալ (մարդ, այգի, արտ և այլն)
Քնծղտալ—քմծիծաղով ժպտալ
Քնքնել—քննել, զննել
Քշտապնըվել—պատրաստվել
Քոլ—կարճ եղջյուրով անասուն
Քոխ—քողտիկ, փոքր սենյակ
Քոմ—խումբ
Քոնյի (գալ)—շների, էշերի և կատուների սեռական կողանքի երևալը
Քոշա—անկյուն
Քոչ ու բարխանա—ունեցած-չունեցած
Քոպակ—որձ շուն, շնաբարո մարդ (անարգական)
Քոռաֆամ—մոքից կույր, ուշ գլխի ընկնող, դանդալոշ
Քոքշկնալ—ոգելից խմիչքով տրամադրությունը սրել, զվարթանալ
Քուֆր—հայհոյանք
Քչեչ—քուչուչ
Քռալ—զգացմունքի շարժումը մեկի նկատմամբ
Քսփըստ—շշուկով խոսակցություն
Քոպշտուն—խորդուբորդ
Քօշլաա—քրքոտ, ցնցոտիներով պատած
Քրա—վարձ, վարձով տալը
Քրտնիշել—սաստիկ քրտնել, քրտինքը փչելով գնալ
Քրքրուկ—տե՛ս Ճլճլուկ

Օզոր—ծուռ (փայտ, ճամփա և այլն)
Օլոր—հաջորդ, եկող (օլոր օր—հաջորդ օր. օլոր տարի—հաջորդ, եկող տարի)
Օղյաթ—չար արարք, փորձանք, աղետ
Օղորդ—ուղղորդ, ճիշտ, շիտակ
Օղուլ—որդի, զավակ
Օղջում—ողջույն
Օրդու—բանակ
Օսկերոչամ—ոսկեմաղ, ոսկեզանգուր
Օսյաթ—կտակ, ավանդ
Օրբեվերի—որբևայրի, այրի
Օրբըզօր—օրեցօր, օրավուր
Օրթե—եթե որ, թե որ
Օրղան—վերմակ
Օրհնելիք—օրհնանք
Օրով-չորով—հազիվ ձեռք բերած
Օրոց—օրորոց

Ֆախաթ—բայց, սակայն
Ֆախիր-ֆուխարա—թշվառ, խեղճուկրակ
Ֆամ—ըմբռնում, հասկացում, կռահում
Ֆարասաթ—ուշիմ, խելացի
Ֆարղ—տարբերություն, ենթադրություն
Ֆարման—հրովարտակ, հրաման
Ֆեթվա—իսլամական կրոնական վճիռ՝ թողություն ըստ շարիաթի
Ֆել ու ֆանդ—նենգություն, հնարամտություն, խարդախ արարք
Ֆլան—այսինչ, այնինչ (մարդ, գյուղ, քաղաք, երկիր և այլն)
Ֆչի—տակառ
Ֆստան—կանացի երկարափեշ հագուստ, գեյրա
Ֆռտոնա—1. փոթորիկ (ծովի վրա), 2. խաբեություն, 3. հնարովի արարք սարքել
Ֆրաշ-ֆարրաշ—պարսկական ոստիկան կամ հասարակ զինվոր